

УДК 336

*Завора Т.М., к.е.н., доцент
ORCID 0000-0003 -3289-7177
tainazavora@gmail.com*

*Зельський М.В., магістр зі спеціальності 072
«Фінанси, банківська справа та страхування»
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка*

НАПРЯМИ ЗМІЦНЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СКЛАДОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Визначено фактори впливу на забезпечення збалансованості й стійкості фінансової складової економічної безпеки підприємства. Розкрито особливості впливу процесу формування та використання прибутку на зміцнення фінансової безпеки підприємства. Обґрунтовано напрями зміцнення фінансової складової системи економічної безпеки підприємства. Визначено заходи підвищення рівня прибутковості підприємства.

***Ключові слова:** економічна безпека підприємства, фінансова безпека підприємства, прибуток, політика зростання прибутку підприємства.*

UDC 336

*Taina Zavora, Cand. Sc. (Econ.), Assoc. Prof.,
Poltava National Technical Yuri Kondratyuk University,
ORCID 0000-0003 -3289-7177
tainazavora@gmail.com*

*M. Zelskiy, Master's degree in specialty
072 «Finance, Banking and Insurance»
Poltava National Technical Yuri Kondratyuk University*

DIRECTIONS OF STRENGTHENING THE FINANCIAL COMPONENT OF ENTERPRISE ECONOMIC SECURITY

The factors of influence on enterprise economic security financial component balance and stability ensuring are determined. The peculiarities of formation influence and profit use on enterprise financial security strengthening are revealed. The directions of financial component strengthening of enterprise economic security system are substantiated. Measures to increase the enterprise level of profitability are determined.

***Keywords:** enterprise economic safety, enterprise financial security, profit, profit growth policy of the enterprise.*

Вступ. З урахуванням трансформаційних процесів в економічному розвитку та їх впливу на фінансову діяльність підприємств актуальним є впровадження резервів підвищення рівня фінансової складової економічної безпеки підприємства. Такий підхід передбачає формування оптимального співвідношення джерел формування фінансових потоків, забезпечення безперервності їх руху, ефективності формування активів, що потребує розроблення та впровадження механізму реалізації фінансової безпеки підприємств.

У працях науковців доведено, що за умов погіршення фінансового стану підприємств підвищується загроза фінансовій безпеці підприємства і як наслідок фінансовій безпеці держави. З метою зміцнення фінансової складової системи економічної безпеки важливими є: раціональне використання ресурсів підприємства; прогнозування і планування організації

фінансової безпеки; планування показників ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства та ефективне управління фінансово-господарською діяльністю [1, 2]. Перелічені складові спрямовані на забезпечення збалансованості й стійкості фінансової складової економічної безпеки підприємства. Основними факторами її забезпечення є: наявність достатнього розміру оборотного капіталу, постійне оновлення за необхідності основних засобів та технологій виробництва продукції, наявність різних джерел фінансових ресурсів, ефективна система управління. Потрібно відмітити вагомий вплив на фінансову складову економічної безпеки підприємства держави, зокрема через процеси планування й регулювання діяльності, податкову та соціальну політику. Тому ми погоджуємося з науковцями, які стверджують, що з метою забезпечення економічної безпеки підприємства необхідно визначити фінансові інтереси, здійснити й обґрунтувати вибір фінансових ресурсів для ефективного ведення діяльності, постійно здійснювати аналіз ризиків і загроз. Управління фінансовою складовою економічної безпеки потребує наявності принципів та методів розроблення й реалізації управлінських рішень, направлених на забезпечення захисту фінансових інтересів та досягнення ефективності діяльності.

У сучасних умовах забезпечення економічної безпеки підприємства безпосередньо залежить від розміру його прибутку. Тому питання максимізації прибутку є одним з основних завдань, яке потребує професійного управління фінансовими ресурсами, структурою активів, капіталу, доходами і витратами. Саме ефективне управління процесами формування та використання прибутку приводять до стабільного зростання показників його діяльності. Формування політики зростання прибутку підприємства у системі заходів щодо забезпечення його економічної безпеки обумовлена потребою прийняття стратегічних та управлінських рішень, швидкого адаптування до змін в економічному й політичному середовищі. У зв'язку із цим саме процес планування прибутку, а особливо розроблення системи заходів щодо забезпечення його формування в необхідному обсязі, й ефективне його використання слугуватимуть зміцненню фінансової складової системи економічної безпеки підприємства.

Управління прибутком з позиції підвищення рівня прибутковості підприємства і, як наслідок, зміцнення фінансової безпеки потребують визначення етапів управління у цьому процесі. Ефективність управління процесами формування та використання прибутку значною мірою залежить від якості здійсненого фінансового аналізу, виявлених резервів збільшення прибутку, економічного обґрунтування політики формування і використання прибутку. Метою економічного управління прибутком є розробка ефективної стратегії та політики формування прибутку підприємства. З метою підвищення рівня прибутковості на підприємстві доцільно здійснювати: організаційні, технічні та економічні заходи. Організаційні заходи включають удосконалення виробничої, організаційної структури управління, диверсифікацію виробництва. Технічні заходи – оновлення техніко-технологічної бази, переозброєння виробництва, вдосконалення виробів. Економічні – удосконалення тарифної системи, форми і системи оплати праці, прискорення обігу оборотних коштів.

Зміцнення фінансової складової системи економічної безпеки підприємства має здійснюватися за такими напрямками (табл. 1) [1, 2]:

1. забезпечення розвитку та фінансової стійкості підприємства. Господарська діяльність повинна здійснюватися за умови перевищення розміру доходів підприємства над його витратами. Необхідність зіставлення доходів і витрат підприємства обумовлена потребою оцінювання моделювання оптимального співвідношення між чистими доходами і витратами на його формування. Таким чином, фінансова стійкість підприємства, а отже, його фінансова безпека забезпечується за рахунок його беззбиткової діяльності. Така діяльність можлива за умов: зростання чистого доходу та одночасного зменшення витрат на його створення; зростання чистого доходу та постійності розміру витрат на його створення; перевищення темпів зростання чистого доходу над темпами витрат на його створення; відсутності зростаючої динаміки чистого доходу за умови зменшення витрат на його створення; повільніших темпів зростання чистого доходу стосовно темпів витрат на його створення;

Таблиця 1

Напрями зміцнення фінансової складової системи економічної безпеки

Напрями зміцнення	Особливості	Мета
Забезпечення розвитку та фінансової стійкості	операційний прибуток (ОП) визначається як різниця між чистим доходом (ЧД) та операційними витратами (ОВ) (СР, АВ, ВЗ)	оцінка моделювання оптимального співвідношення між чистими доходами і витратами на його формування
Ефективність господарювання	нарощування валового прибутку (ВП) можливе за умови поліпшення використання ресурсів у виробничих підрозділах, тобто за рахунок зменшення їх рівня на 1 грн чистого доходу (ЧД)	прибутковість чистого доходу за операційним прибутком підтверджує ефективність використання ресурсів на всіх стадіях
Збільшення операційного прибутку	шляхом приросту чистого доходу (ЧД) за умови оптимізації рівня постійних витрат (ПВ) та збільшення обсягів реалізації за існуючих змінних витрат	операційна діяльність щодо продажу продукції вважається врівноваженою, коли чистий дохід від її продажу дорівнює операційним витратам, точка беззбитковості
Операційна активність підприємства	з'ясування залежності прибутку від операційної активності підприємства, зокрема, які обсяги реалізації забезпечують прибуток та зміни прибутку від змін обсягів реалізації.	визначити цільові обсяги чистого доходу для формування нормативної суми прибутку або прибутковості

2. ефективність господарювання. Зміцнення фінансової складової системи економічної безпеки потребує ефективності господарювання, яка може бути схарактеризована за допомогою такого показника, як валовий прибуток (ВП). Нарощування ВП можливе за умови поліпшення використання ресурсів у виробничих підрозділах, тобто за рахунок зменшення їх рівня на 1 грн чистого доходу (ЧД). Таким чином, прибутковість чистого доходу за операційним прибутком підтверджує ефективність використання ресурсів на всіх стадіях;

3. збільшення операційного прибутку шляхом приросту ЧД за умови оптимізації рівня постійних витрат (ПВ) та збільшення обсягів реалізації за існуючих змінних витрат. Аналіз сценарію господарювання за цінами і змінними витратами на одиницю продукції свідчить, що валова прибутковість чистого доходу є постійною величиною, моделюється приріст операційного прибутку.

Операційна діяльність щодо продажу продукції вважається врівноваженою, коли чистий дохід від її продажу дорівнює операційним витратам, точка беззбитковості. Виходячи із цього саме аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу реалізації та прибутку є найважливішим інструментом обґрунтування управлінських рішень. І, як наслідок, це є одним із важливих заходів зміцнення фінансової складової економічної безпеки підприємства – попередження збитковості підприємств, дозволяє виявити беззбитковий обсяг продажу й оцінити роль окремих факторів у формуванні прибутку від реалізації продукції;

4. операційна активність підприємства, яка визначається за даними обсягів продажів, що потребує врахування структури витрат: змінні, постійні. Визначення заходів зміцнення фінансової складової системи економічної безпеки потребує з'ясування залежності прибутку від операційної активності підприємства, зокрема того які обсяги реалізації забезпечують прибуток та зміни прибутку від змін обсягів реалізації.

Поряд із вищезазначеними загальними напрямками зміцнення фінансової складової системи економічної безпеки, які встановлено на основі аналізу фінансової безпеки підприємства, можна виділити конкретні заходи. До них віднесено: зростання власних джерел фінансування діяльності, що сприятиме забезпеченню стабільного розвитку підприємства, поліпшенню його фінансової стійкості та сприятиме нарощенню виробництва;

підвищення продуктивності фінансових потоків, що у результаті дозволить підприємству мати необхідну платоспроможність, вчасно розраховуватися з кредиторами, бюджетом, працівниками; зростання оборотності оборотних активів і коефіцієнта поточної ліквідності активів, що сприятиме зменшенню терміну перетворення активів у грошові кошти, засвідчуючи підвищення ефективності використання оборотного капіталу підприємства; оптимізацію структури активів та структури капіталу за критеріями мінімізації ризику і вартості джерел; ефективне розміщення фінансових потоків за сферами, що сприятиме підвищенню фінансового потенціалу підприємства; синхронізацію фінансових потоків за обсягами та часом, що поліпшить платоспроможність і фінансову стійкість підприємства та спричинить його операційної активності.

Висновки. Таким чином, пріоритетними напрямками зміцнення фінансової складової економічної безпеки є: забезпечення розвитку підприємства та його фінансової стійкості, ефективність господарювання, збільшення операційного прибутку, операційна активність підприємства.

Політика зростання прибутку повинна включати положення й елементи, які визначено інтересами та потребами підприємства. та містити напрями: управління доходами, управління витратами, політика тезаврації прибутку, дивідендна політика.

Література

1. *Управління фінансово-економічною безпекою: [підручник] / [Г.В. Козаченко, С.В. Онищенко, Т.М. Завора]; за заг. ред. В.О. Онищенка та Г.В. Козаченко. – Полтава: ПолтНТУ, 2018. – 530 с.*
2. *Гришова І.Ю. Зміцнення фінансової складової економічної безпеки підприємства / І.Ю. Гришова, Т.С. Шабатура // Фінанси та оподаткування – 2013. – № 1 (59). – С.99 – 104.*